ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 4ης Απριλίου 1974 *

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις 178/73, 179/73 και 180/73,

που έχουν ως αντικείμενο αίτηση του Cour d'appel των Βρυξελλών (15ου τμήματος) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του παραπέμποντος δικαστηρίου μεταξύ

1. Βελγικού Δημοσίου, εκπροσωπούμενου από τον υπουργό οικονομικών,

και

2. Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου, εκπροσωπούμενου από τους υπουργούς εξωτερικών, εξωτερικού εμπορίου, γεωργίας και, εφόσον είναι αναγκαίο, οικονομικών,

πολιτικώς εναγόντων,

και

1. **Pieter Mertens και λοιπών** μεταξύ των οποίων **Joseph Van Den Avenne και Ludovicus Joosen** (υπόθεση 178/73),

2. **Victor Bloch** (υπόθεση 179/73),

3. **Joseph van Slambrouck και λοιπών** (υπόθεση 180/73),

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία των κανονισμών του Συμβουλίου της ΕΟΚ 25 της 4ης Απριλίου 1962 περί της χρηματοδοτήσεως της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/001 σ. 32 επ.) και 729 της 21ης Απριλίου 1970 περί χρηματοδοτήσεως της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/005 σ. 93 επ.) και της αποφάσεως του Συμβουλίου της 21ης Απριλίου 1970 περί αντικαταστάσεως των χρηματοδοτικών συνεισφορών των κρατών μελών από ίδιους πόρους των Κοινοτήτων (PB L 94 της 28ης Απριλίου 1970 σ. 19),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους R. Lecourt, πρόεδρο, A. M. Donner (εισηγητή) και M. Sørensen, προέδρους τμήματος, R. Monaco, J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore, H. Kutscher, C. O'Dalaigh και A. J. Machenzie Stuart, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: G. Reischl
γραμματέας: A. Van Houtte

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

(το μέρος που περιέχει τα «περιστατικά» παραλείπεται)

Σκεπτικό

1 Με αποφάσεις της 5ης Μαρτίου 1971 (στις υποθέσεις 178/73 και 179/73) και 28ης Φεβρουαρίου 1973 (στην υπόθεση 180/73), που περιήλθαν στη γραμματεία, αντιστοίχως στις 30 Οκτωβρίου και 6 Νοεμβρίου 1973, το Cour d'appel των Βρυξελλών υπέβαλε στο Δικαστήριο δύο όμοια προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία των διατάξεων του κανονισμού 25 του Συμβουλίου, της 4ης Απριλίου 1962, περί της χρηματοδοτήσεως της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/001 σ. 32 επ.), και των διατάξεων του κανονισμού (ΕΟΚ) 729/70 του Συμβουλίου, της 21ης Απριλίου 1970 περί χρηματοδοτήσεως της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/005 σ. 93 επ.) και της αποφάσεως του Συμβουλίου, της ίδιας ημερομηνίας, σχετικής με την αντικατάσταση των χρηματοδοτικών συνεισφορών των κρατών μελών από ίδιους πόρους των Κοινοτήτων (PB L 94, σ. 19).

2 Όπως προκύπτει από τη δικογραφία, τα ερωτήματα που υποβλήθηκαν στο πλαίσιο ποινικών δικών για απάτη κατά την εξαγωγή και την εισαγωγή προϊόντων που υπάγονται στις κοινές οργανώσεις της αγοράς, στις οποίες το Βελγικό Δη-

μόσιο και το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου παρέστησαν ως πολιτικώς ενάγοντες για να ζητήσουν να καταδικασθούν οι ενδιαφερόμενοι και τα αστικώς υπεύθυνα νομικά πρόσωπα να αποδώσουν τις επιστροφές κατά την εξαγωγή που έλαβαν παρανόμως, και να καταβάλουν τις εισφορές κατά την εισαγωγή, των οποίων παρανόμως παρέλειψαν την καταβολή.

3 Δεδομένου ότι ορισμένοι από τους κατηγορουμένους ισχυρίσθηκαν ότι, λόγω της εγκαθιδρύσεως κοινής γεωργικής πολιτικής και κυρίως των κανόνων που θεσπίσθηκαν για τη χρηματοδότησή της, δεν είναι του λοιπού τα κράτη, αλλά η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα που έχει συμφέρον για την είσπραξη των εισφορών και τη χορήγηση των επιστροφών, ο εθνικός δικαστής έκρινε ότι είχε ανάγκη αποφάσεως επ' αυτού του σημείου για να εκδώσει την απόφασή του.

4 Δεδομένου ότι και οι τρεις σειρές ερωτημάτων είναι όμοιες πρέπει να δοθεί σ' αυτά απάντηση με μία μόνο απόφαση.

5 Δεδομένου ότι αυτά τα ερωτήματα αποβλέπουν στο να διευκρινισθούν οι ενδεχόμενες διαδικαστικές συνέπειες της χορηγήσεως ιδίων πόρων στην Κοινότητα, το πρώτο ως προς την κατάσταση του κοινοτικού δικαίου κατά τη μεταβατική περίοδο, το δε δεύτερο ως προς την κατάσταση του ισχύοντος κοινοτικού δικαίου κατά το στάδιο της ενιαίας αγοράς, πρέπει να εξετασθεί πρώτον το δεύτερο ερώτημα.

6 Με αυτό το ερώτημα ερωτάται αν ο κανονισμός 729/70 και η απόφαση του Συμβουλίου ιδίας ημερομηνίας καθώς και οι εκτελεστικές διατάξεις αυτών των κειμένων έχουν την έννοια ότι από της θέσεώς τους σε ισχύ όλα τα κυριαρχικά δικαιώματα που αφορούν τα ίδια έσοδα και δαπάνες όσον αφορά τη γεωργική πολιτική της Κοινότητας μεταφέρθηκαν από τα κράτη μέλη στην Κοινότητα έτσι ώστε (1) μόνη η Κοινότητα διαθέτει στο εξής την εξουσία να προβαίνει δικαστικώς σχετικά με τα εν λόγω έσοδα και δαπάνες (2) η ενδεχόμενη εξουσία των κρατών μελών να παρέχουν βοήθεια στην Κοινότητα για την είσπραξη ή την πληρωμή πρέπει να θεωρείται στο εξής, όχι πλέον σαν ίδια εξουσία των κρατών μελών (ασκούμενη ενδεχομένως μαζί με την Κοινότητα), αλλά ως αρμοδιότητα ασκούμενη για λογαριασμό της Κοινότητας.

7 Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πιο πάνω ερώτημα ερωτάται επίσης αν αυτό άραγε δεν ισχύει επίσης, λόγω του αμέσου αποτελέσματος της μεταφοράς των κυριαρχικών δικαιωμάτων που αφορά το ερώτημα α για τις αγωγές τις ασκούμενες μετά την ημερομηνία θέσεως σε ισχύ των εν λόγω διατάξεων ή τις εκκρεμούσες κατ' αυτήν την ημερομηνίαν, σε σχέση με πραγματικά περιστατικά που έλαβαν χώρα ή με δικαιώματα που έχουν γεννηθεί προγενέστερα.

8 Το άρθρο 2 του κανονισμού 25/62 προβλέπει ότι, στο τελικό στάδιο της ενιαίας αγοράς, τα έσοδα τα προερχόμενα από τις εισπραττόμενες εισφορές επί των εισαγωγών γεωργικών προϊόντων προελεύσεως τρίτων χωρών «επιστρέφονται στην Κοινότητα και διατίθενται για κοινοτικές δαπάνες», το δε Συμβούλιο οφείλει να θέτει έγκαιρα σε κίνηση την προβλεπόμενη στο άρθρο 201 της Συνθήκης διαδικασία για την εφαρμογή αυτών των διατάξεων.

9 Παράλληλα, το εν λόγω άρθρο 2 προβλέπει ότι, στο στάδιο της ενιαίας αγοράς, χρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΠΕ οι επιστροφές κατά την εξαγωγή γεωργικών προϊόντων προς τρίτες χώρες.

10 Σε εκτέλεση τόσο αυτής της διατάξεως όσο και των άρθρων 201 έως 209 της Συνθήκης, ο κανονισμός 729/70 και η απόφαση της 21ης Απριλίου 1970 ρύθμισαν τη χρηματοδότηση των επιστροφών κατά την εξαγωγή από το Ταμείο και την εγγραφή του συνόλου των προερχομένων από γεωργικές εισφορές εσόδων στον προϋπολογισμό των Κοινοτήτων.

11 Παρόλον ότι οι αναφερθείσες διατάξεις προβλέπουν την εγγραφή στον προϋπολογισμό των Κοινοτήτων, ως ιδίων πόρων και δαπανών, του προϊόντος των γεωργικών εισφορών και της χρηματοδοτήσεως των επιστροφών κατά την εξαγωγή προς τρίτες χώρες, δεν περιέχουν, ωστόσο, καμιά διευκρίνιση επί των ενδεχομένων δικαιωμάτων των κοινοτικών αρχών να προβαίνουν στην είσπραξη αυτών των εισφορών και στη χορήγηση ή την πληρωμή αυτών των επιστροφών.

12 Το άρθρο 4 του κανονισμού 729/70 ορίζει ότι τα κράτη μέλη υποδεικνύουν τις υπηρεσίες και τους οργανισμούς που εξουσιοδοτούν να πληρώνουν τις εν λόγω δαπάνες και ανακοινώνουν στην Επιτροπή ιδίως «τους διοικητικούς και λογιστικούς όρους σύμφωνα με τους οποίους πραγματοποιούνται οι πληρωμές οι σχετικές με την εκτέλεση των κοινοτικών κανόνων στα πλαίσια της κοινής οργανώσεως των γεωργικών αγορών».

13 Το ίδιο άρθρο προβλέπει επίσης ότι η Επιτροπή θέτει στη διάθεση των κρατών μελών τις αναγκαίες πιστώσεις προκειμένου οι υπηρεσίες και οργανισμοί που έχουν υποδειχθεί να προβαίνουν «σύμφωνα με τους κοινοτικούς κανόνες και τις εθνικές νομοθεσίες» στις προβλεπόμενες πληρωμές.

14 Το άρθρο 8 του κανονισμού ορίζει ότι τα κράτη μέλη «λαμβάνουν, σύμφωνα με τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις, τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να ...προλάβουν και διώξουν ανωμαλίες, ανακτήσουν τα απωλεσθέντα εξαιτίας ανωμαλιών ή αμελειών ποσά» και «σε περίπτωση μη πλήρους ανακτήσεως, οι οικονομικές συνέπειες... αναλαμβάνονται από την Κοινότητα,

εκτός εκείνων που προκύπτουν από ανωμαλίες ή αμέλειες καταλογιστέες στα διοικητικά όργανα ή οργανισμούς των κρατών μελών».

15 Η απόφαση της 21ης Απριλίου 1970 ορίζει από την πλευρά της με το άρθρο 6 ότι οι κοινοτικοί πόροι για τους οποίους πρόκειται εισπράττονται από τα κράτη μέλη «σύμφωνα με τις εθνικές νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις, οι οποίες τροποποιούνται, ενδεχομένως, προς το σκοπό αυτό», τα δε κράτη μέλη θέτουν αυτούς τους πόρους στη διάθεση της Επιτροπής.

16 Όπως προκύπτει από αυτές τις διατάξεις, τα κράτη μέλη παραμένουν επιφορτισμένα με τις διώξεις και την επιμέλεια που είναι αναγκαίες για τη λειτουργία των συστημάτων, των εισφορών και των επιστροφών και εξακολουθούν να παρεμβαίνουν προς το σκοπό αυτό έναντι των υποχρέων.

17 Από αυτό έπεται ότι η ιδιότητα των κρατών μελών και των αρχών τους, ως διαδίκων στις διαφορές τις σχετικές με την ανάκτηση των παρανόμως μη καταβληθέντων κοινοτικών εσόδων ή των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών, δεν εθίγη από τις συνέπειες της χορηγήσεως ιδίων πόρων στην Κοινότητα.

18 Δεδομένου ότι το σκέλος β του ερωτήματος δεν τέθηκε παρά για την περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο σκέλος α, κατέστη, επομένως, άνευ αντικειμένου.

19 Και το πρώτο ερώτημα κατέστη άνευ αντικειμένου, δεδομένου ότι η δοθείσα αρνητική απάντηση εις το δεύτερο ερώτημα συνεπάγεται αναγκαστικά παρόμοια απάντηση στο πρώτο ερώτημα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε, με αποφάσεις της 26ης Οκτωβρίου 1973 και 31 Οκτωβρίου 1973, το Cour d'Appel των Βρυξελλών, αποφαίνεται:

Η ιδιότητα των κρατών μελών και των αρχών τους, ως διαδίκων στις διαφορές τις σχετικές με την ανάκτηση των παρανόμως μη καταβληθέντων κοινοτικών

εσόδων ή των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών, δεν εθίγη από τις συνέπειες της χορηγήσεως ιδίων πόρων στην Κοινότητα.

Lecourt Donner Sørensen Monaco Mertens de Wilmars

Pescatore Kutscher O'Dalaigh Machenzie Stuart

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 4 Απριλίου 1974

Ο γραμματέας
A. van Houtte

Ο πρόεδρος
R. Lecourt